

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese lóta Marti sér'a,
-- dór' proumeratiunile se priimescu
in tóte dítele.

Pretulu pentru Ostrungári'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triliuniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu exemplariu costa 15 cr.

Tóte siodieniele sí banii de prou-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Inseratiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, sí 30 cr. tacee timbrale.

Rugatiunea de septemana a romaniloru.

Psalmu 108. v. 12.

Dà-ni Dómne ajutoriu, ca să scapamu d'in strim-
tória, cà-ci anagitoriu este ajutoriulu omulu!

Mucosi.

Cin' sà-ti face sfara 'n tiéra!
O ucidà-i sant'a cruce!
Fire-ar lunei de ocarà!
Friguri rele sà-i apuce!

Nesce prunci mucosi de scóla,
Si ei se pórtè de nasu?
Pre unu Tus'a, fala góla,
Ce se tiene cà-e vitézu.

Ast'a totusi e rusine,
Sà se lase elu blamatu,
Sà se lase ori de cine
Trasu, impinsu, sí dehamatu.

Déra ce sà faci vecine?
Cà-ci asiè patu cei sfatosi,
Manca betii sí rusine,
Dupa pruncotani mucosi.

Tibulu.

Sciri gróznice.

*De candu serbii se incalieraru cu turcii, de atunci totu
vezduhulu „Nagy Magyarország“-ului, in ochii lui Pist'a,
qeme de plicelii si duhuri daco-romanesei. . . .
Spre cea mai mare norocire inse, lumcu luminata a
inceputu a cunósce pre strimbatori de dreptate, pre fricosi
peccatosi, si asiè astu-di nime nu mai dà o cèpa degerata pe
tóta amenintura (cu pumnulu in busunãri) a poterniciloru
cuceritori de lume. . . .*

Ingamfati si orbitii eroi constitutionali inse aceste
tóte nu le vedu, séu celu pucínu se prefacu, ca tíg-
nulu d'in poveste, sí pr'in urmare nebunielé si prostiele
cornurate se preonda pe fa-care di.

Asiè, spre pilda, se scriá, cà la Vintiulu de diosu
(in Ardélu), mai asta-véra érasí au prinsu nemesi unu
spionu muscalescu, care se díce a fi fostu prinsu
chiaru pe candu facea mape de strategia.

Dupa ispitiri mai de a-menuntulu inse s'a aflatu,
cà acel'a nu a fostu spionu muscalescu, ci unu bietu de
studinte, care in vacatiune, aflandu-se a-casa la parinti,
a esitu la campu sí, incantatu de frumseti'a, tienutului,
se sufulcase, ca sà cioplésca nesce versu(ri)rele, póte
chiaru pentru „Cocosú-rosfu.“

Alta gróznicia avú locu in giurulu Orastiei, — éra
in véra.

Nesce tierani adeca, mergundu cu preotulu loru la ter-
gulu d'in Orasti'a, pe candu ajunsera la crucea d'in capulu
satului, ca ómeni de evlavia, sí au ridicatu pelarielé naintea s.
cruci sí facundu-si cruce 'si dísera câte-unu „Dómne ajuta.“

Unu spionu constitutionalu, — de cari asta-di sunt
fórtè multi, — vediendu pe crestini nostri facundu-si cruce
sí rogandu-se lui Domnedieu, a grabitu la Mari'a sa Dlu
solgabireu sí i-a descoperitu ca o infioratória taina, cà ro-
manii d'in satele vecine s'au adunatu nóptea sub crucea cutare
sí cutare sí au juratu, cà asiè sí-asiè voru face cu nemesi d'in
„tiér'a lui Fedelešiu-voda“ s. c. l. sperandu cà asiè, la ale-
gerea de notariu, ce erá sà se intemple nu peste multu, va
poté isbuti unu fiu de alu lui Bendegucz.

Mari'a sa Dlu solgabireu deci, — ca mare patriotu,
(cu ce inea nu l'a batjocorit nime,) — dreptu dovéda, cà catu
este Mari'a sa de energiosu si cualificatu pentru postulu, in

care ajunse, ca și ciór'a prinsă 'n pară, și ca să aibe, și elu merite pentru tiéra și cei de susu, — a și facutu numai de câtu aretare la judecat'a cea mare d'in Dev'a cea vestita,

Cinstiții legiuitori a-poi, — la svatulu procatorului craiescu, care de multe ori i-a portatu pe la icône, — indata și-au pusu caru'n petrii, și ca cu atâtu mai usforu să pòta pune man'a pe nimernicii vrajmasi ai tierii, au pusu pe petioru de bataia pe toti gendarmii și pandurii, câti au avutu in de mana.

Precum se aude inse d'in tóta prosti'a a să se nasca unu puiu de — *nasu mare*.

Nu asîe inse in cuibulu nemesiloru d'in „tiér'a lui Fedelesu-voda.“

A-colo adeca s'a intemplat u groznicia și mai mare !!!!!

A-nume procaterulu crafescu (celu cu cèpti'a 'n capu,) septemanile trecute, a facutu aretare tainica in scrisu la judecata, că jupani'a sa, dupa multa amusnatura, a descoperitu pr'in nesce pilaritie, că unu sormanu de puiu de procateru d'in Dev'a, tiene svaturi peste nôpte cu priculicii, cu muscanii, cu serbii și cu ceialalti vrajmasi ai tierii domniloru, cari vinu la elu in mediu de nôpte, caldri pe dragle și maturi; a-fore de aceste groznici constitutiunali acelu resturnatoriu de tiéra, fauresce la lanci, vèrsa tunuri uchatiene și cerne pravu de pusca, scrie proclamatiuni revolutionarie, telegrafèza pe sub pamentu, pe scurtu vrè să faca o *Daco-romania s. c. l.* dreptu ce porunci, ca pandurii indata să puna man'a pre blastematulu acel'a de daco-romanu.

La descoperirea acèst'a inspaimentatori'a, judecatorii, — a-fore de carii nu s'au potutu taiá, — (cà-ci mai sunt și de acei'a, cari nu se iau dupa vorbe luate d'in ventu,) a hotaritu de locu și in mare taina, că da! să se faca indata cercetare de casa și persóna, la revolutionarulu acel'a de puiu de procateru, nu cum-va pe alta di să se trediesca cu toti intr'o Daco-romania, și dupa ce prinsera unu jude, ca cu funea, lu tramisera cu procaterulu celu patrioticu la cercetare.

Judecatoriulu investigatoriu, — amesuratu poruncei capetate, — intr'o santa Domineca a luat cu sine intre altii și pre Dlu politi-maisteru, ca să tiene saculu in care voru pune rublele rusesci; a-poi incungiurandu cas'a revolutionariului cu gendarmi, a intratu la puiu de procateru.

Mai antaiu de tôte l'a cautatu in busunári, și dupa multa cautare a isbutitu a aflá la elu trei potori și-o grositia.

A-poi luandu boscârțile tôte de a-rondulu a mai aflatu: o gramada de carti — de legi, mai multe epistóte de dragoste, câte-va glume incepute pe sèma lui „Gur'a Satului“, bucâti de versuri-rele, o pipa sparta impluta cu pravu de dohanu imperatescu, unu plaivasu (cerusa) ascutitu, o brisfca scirba, o fluiera regusita și alte scule periculóse.

Dupa o amusinare de mai multe cèsuri, și dupa punere sub padia mare aceloru cuprinse, — și dupa ce in butulu drucaliturei procaterului craiescu, nu s'a hotaritu arestarea și ducerea cu gendarmii, — fiindu tempulu inaintatu, morti de fòme, s'au departatu cu totii la mancatu.

Se vorbesce, că spre punerea pupezei pe colaculu constitutiunalu, s'au auscultatu și unu vravu de martori, cari inse, in ciud'a și necasulu marelui patriotu de procatoru craiescu, nu au sciutu să minta nimica.

Ce s'a mai alege, vomu vedè.

Pana una alta inse să se scia, că tóta imbetarea cu apa rece a judecatoriloru, — carii a-cum 'și batu jocu de falniculu procateru, — a izvoritu d'in svatu muierescu și pentru piscaturile „Gazetei“ și ale lui „Gur'a Satului“, și 'n fine intru speranti'a dobandirei unui osu — de presiedinte.

Fiti deci linisciti, că „Nagy Magyarország“-ulu e mantuitu.

Fric'a de musco.

Frica mare predomnesce,
Pe la Beciu și pe la Pesce,
Cà vinu muscele totu roiu
Si s'apuca de resboiu.
Ungurii striga și sbèra,
Cà muscanii intra 'n tiéra
Si li-e téma, și li-e frica,
Cà pe toti mi ti-i dumica.
Tus'a voinicosu mai mare
Striga càtu pòte de tare:
Fugiti toti care 'n catràu,
Cà muscele pisica reu,
Fugiti toti cu micu cu mare,
Cà muscele pisica tare.
Óndrasiu striga dela Beciu:
Haid' némtiule, me petreci!
Sà me ducu in tiér'a mea,
Ca să vedu ce face ea,
C'a-poi déca voiu mori
Sciu cà tare-o voiu dorí.
Honvedímea luptatòria,
Sta să-abdica de onóre,
Cà-ci de musca scia frica
Si nu gramusida nemica.
Toti ungurii 'n desperare
Striga, sbèra, 'n lumea mare,
Cà muscanii-i toropescu
Si de totu i prapadescu.
Dér romanii voinicosi,
Nu sunt chiar asîe fricosi.
Ei mereu numai ridu bine
De sorman'a ungurime:
Cum se sfarma insedar
Curagiosulu de magiaru.

. lu.

Pe rêvasiu.

O *crimpitia mare* s'a intemplatu dílele trecute in Gherl'a. Svatulu celu santu la indemnulu calugarastului și spriginulu muscalului a numitu pre sucitulu duhovnicescu barbatu *Georgiu Pasc'a Faciarnicescuiu* de impreuna-siedietoriu. Càtu a fostu de sucitu santieni'a svatului celui santu la acèst'a numire bine-sucita a multu sucitului Faciarnicescu, s'a aretatu pr'in aceea că și pecetulu Decretulusului de impreuna-siedietoriu inca sa sucitu la apesare, dandu pricina la o crimpitia mare, care nelinicesce și in somnu pre sucitulu impreuna-siedietoriu a sucitului santu consistoriu.

S'a dispusu dela *Budapest'a* unu transportu mare de festeliture negre pentru innegrirea incaruntitului peru alu in florindului *Mitru-pèrlitu d'in B. Lasiu*.

Eispanulu Solnocu-Doboc'a vârme-giei a disu că nu-i place de romani și nu-i pòte vedè in ochi! — Dér' óre romaniloru place-li de elu și potu-lu vedè in ochi? Ast'a e alta întrebare, la care noi i-amu potè respunde in scurtu asîe: *Nu vreu să-lu vedu in veci, numai să nu orbescu!* Domnulu Hireneanu — fostu preside la Tribunalu — i-a spusu

Mariei sele in ochi inaintea Comitetului comitatensu, că: „Mari'a Ta cuprindi acelu scaunu pone-candu cuprinde și Tus'a pre alu seu, — de a-cilea in colu vomu mai vedè ce-a mai fi!“

Favoruri frumôse promite abonantiloru sei un'a foia d'in New-York, — și a-nume: abonantii pre unu anu se tundu gratis in cancelari'a redactionala in totu decursulu anului; ér' abonantii cu indetorire pe trei ani capeta la mórtea loru unu sarcofagiu (cosciugu) gratis, séu consangeniî moscenitori unu diumetate ducenu unelte de mésa de argintu. — *Avisu domniloru canonici Gulovichy și Chirilaidy și mai altor'a multi!*

„*Santulu Ioanu cu gura de aur*“ a fostu reu batjocoritu de cătra duhovniculu d'in Gherl'a Georgiu Pasc'a *Facarnicesculu* in un'a carte de 6½ côle scrise romanesce, intr'o limba nevorbita de romani nicairi! — D'a-poi stilu-e omulu, — dîce unu proverbiu francesu.

(§.) Ce bine mai eră odinaóra pe lunga asta-di! Că-ci pone candu intr'o vreme poporulu romanu in lipsele sele strigá „*panem et circenses*“! — adi lasa bucurosu mazerea, și se multumește a strigá „*panem!*“ va să dîca dupa cõgi'a de malaiu numai.

(§.) Noulu stabilementu d'in Aradu de „*Intreprindere pentru immormentari*“ („*pompe funebrale*“) a asiediatu in espositulu seu câte-va d'in cele mai elegante cosciuguri de badicu, a-poi girlande, cunune, avise de mórte, tóte de o splendóre rara, in càtu privindu-le, dîcu Dieu, ti vine *gustulu să mori!*

(§.) Pe cas'a magistratului d'in Aradu in un'a d'in dîlele trecute felfaiá flamur'a rosia.

— Moslulu, alias dlu Negru, trecundu pe a-colo sî vediendu-o, stá de bucuria să sara d'in cismele lui cele imprumutate dela museulu ungurescu d'in Bud'a-pest'a.

— De ce asîè cu voia mare, moslule? ilu intréba unu amicu.

— Da nu vedzi colu zaslâulu republicanu in Aradu, mâi prostoganule?!

— E lasa-me in pace, că dóra acél'a-e drapelulu pomperiloru, adica pentru ca să me intielegi: zaslâulu tizoltâiloru. Ha, ha, ha!

— Du-te, că asîè-ti dau un'a, de te duci pone la Ibasfalâu!

Pe la noi ca nicairi! Domnii dilei 'sî pusera in dilele trecute sî pruncii să strige: „*osana* celui ce e chiamatu a cultivá orientele“ adeca turcului. Déra se intemplá unu lucru síodu sî a-nume puîi de magiaroni cu ocasiunea acelei insufletiri vrendu să-sî sufle nasele aruncara mucii pre nasulu betului Tus'a sî mi-lu facù să mance rusînea cu lingur'a cea de supa.

D'a-poi ce să faci, déca baciú Pist'a astu-feliu talmacesce conceptulu de „neutralitate“, in càtu simpatiele cătra serbi le judeca de „crima lesae Majestatis“, éra cătra turci de faptu patrioticu. De buna sém'a Domni'a S'a a absolvitu bucóvna la scól'a lui Cioflâncu, că ci se vede a fi pri-copsitu in *filorobia* . . . de-altu mintrea bine dîce uic'a George: că „corbu la corbu nu scóte ochii.“

Alta scire mai recenta, ce ni-a scoboritu-o telegrafulu tocmai d'in verfulu Olimpului ungurescu, ni spune, că Joie celu cu pinteni vre să-sî arunce fulgerile sele pr'in tíera sî să trasnéscu in acele institute de cultura, cari nu voiescu a acceptá ca limba de propunere pre cea magiarésca.

Ca să aiba pretestu pentru seversirea acestei scene, ce este unu atentatu contra legiloru faurite de man'a lui, se acatia de profesori, căroru cu de-a sil'a ar voi să li marésca salariele, cu tóte că ei se multumescu sî mai pe seracia.

Asîè se aude, că gimnasiulu Bradului are să fia prim'a óra tresnitu, de óre ce a-colo ar fi avendu profesorii mai slabe salarie. Nu cum-va vre óre Joie să tramita vre-o comóra d'in Olimpu cu ocasiunea acelei scene, ca să o afle bradanii in cenus'a re-masa de pirjolu, sî să-sî faca unu altu gimnasiu mai mare? Se póte! numai in casulu acél'a de siguru nu voru mai invetiá copilasii loru *histori'a* lui Traianu.

Gorespondintie.

Onorate „Gur'a Satului“!

Unu premiu asemnatu in galbeni, ca celu publicatu in nrîi 35—36 de anulu trecutu m'a indemnatu să cercu, dóra mi va succede să me facu de-o-data milionariu, sî asîè negresítu m'asî face omu vediutu. Sperantia fundata am, că sum de vitia mare, testimoniulu de maturitate me dechiara de capace. Iata ghicitur'a:

1. Nationalii cei crancenii sî adî sunt improscati pr'in tíera cu posturi sî titluri, unii sunt parassiti, séu retrasi, că-ci topindu-se unturit'a, s'au schimbatu tempulu, cu elu sî nationalii mai procopsiti sciu schimbá faciea sî conduít'a, precum demustra alegerea ultima de ablegati, unde nationalii promisera alegatoriloru câte tóte, a-poi alesî in clubulu nationalu impreuna cu mameiucii tienutu, bucurosu primira solidaritate, ca asîè la tempulu seu să fia scusati pentru tacere. Ast'a e manier'a manifica a celoru procopsiti.

2. Fii lui Romulu sî Traianu de multu sunt in raiu, acum'a numai nepotii sî stranepotii acelor'a se afla in sâube sî cojóce, ponositi de lumîn'a intielegintiei loru. Asîè sî:

3. Familiiele romane sunt inca verdi, da nu se vedu, că-ci li sta nainte multímea celoru culti sî procopsiti.

4. Preoti avemu destui inca sî cu clase, déra ploile li au topitu sarea pamentului, éra crucea in frunte voru redicá-o numai candu aceea li va aretá unde e folosulu.

5. Tribunii sî anteluptatorii, cari nu sunt atinsî sub nrulu 1., sunt respinsî de arogantia sî neintielegere.

6. Archiereii, d'in scaunele episcopesci mai ridicata ce-va, vedu mai departe peste turma, vedu că cu turmele loru fora boitari intieleginti nu potu ajunge scopulu, precum nu l'au ajunsu neci predecessorii loru.

7. Romancutiele, cari nu sciu de lucru sî alte ne-trebnicii, sunt in tíer'a nepotintiei.

8. Intre auctorii opuriloru mai nainte sî acum'a e diferint'a: că primii au scrisu pentru natiune, éra cei d'in urma pentru sine; primii au avutu de scopu lumîn'a, ultimii paralele.

9. & 10. Publicubi e totu acél'a, numai càtu-va schimbatu, pentru că mai nainte avea conducatori alesî cu acela-sî sentiementu, acum'a are conducatori de sine indesati, obrudi cu sentiementu contrarie, speculative, pr'in cari publiculu e dusu in retacire.

NB. *Esceptiuni sunt, déra a-supr'a acestor'a nu se estinde premiulu.*

Sperandu, cà a mea ghicitura va fi mai buna, poftescu asemnarea sumei, d'in care $\frac{1}{2}$, dupa mod'a noua, o lasu dlui perceptoru pentru prompt'a numerare.

Gliceriu, m. p.

Ultim'a epistola a generariului comandante Cernaiev càtra mitropolitulu d'in Moscova:

Deligradu, 21. Octobru, 1876.

„Venii, veduii, — cadii!”

Cernaiev.

Anecdote

— Ce aie lui Domitrache. —

Se tenguia óre-cine, cà càtu de ren e a trai la orasiu, cà a-iei fenulu si paiele sunt de totu scumpe, nu ca pe la satu.

Da, e dreptu — i secunda nuu altulu cinc-va — eu a-casa si pe proprietarii d'in vecini ii tienu — *cu fenu.*

Càti-va ostasi d'in taber'a inimica trecundu pe drumulu de tiéra, pe lunga care unu tieranu semená ce-va, — statura in locu si-i dísera tieranului:

— Ce te ostenesci insedar? — càci fructulu oste-nelei tale si asiè in curundu va fi alu nostru!

— Nu-mi va paré asiè reu jupani catane, — li replicà tieranulu flegmaticu, — *cà-ci sèmanu canepa. . . .*

Pe uniculu fiiu alu unei veduve erau sa-lu duca catana la imperatulu. Bét'a veduva se duce la colonelu si plangundu, se róga de acest'a, sa nu-i duca fetiorulu catana.

Oficirii se trudia a capacita pe bét'a veduva, cà càtu de frumosu e a fi catana, a-poi cà fetiorulu ei e tare, mare, sanetosu, peptosu si cà e tocmai crescutu pentru catana.

„Au noi nu suntemu catane?” dise colonelulu.

— Eu credu — respunse veduva simpla, — domni'a vostra vedi-cà nu sciti altu mestesfugu (maiestria); dér dragu puiulu meu e *cismasû* (calciunariu).

Unu omu, care giuru-impregiuru erá cunoscutu dupa blastematiile sale, — grabindu óre unde, ori càtu s'a trudit a imbracá roculu pe sine, totu nu i-a succesu.

Esindu deja d'in flegma, strigà maniosu:

— A intratu draculu in roculu acest'a, séu ce?

— Inca nu! — i respunse unu cunoscutu — déra indata va intrá! . . .

Acea se scie, cà nevést'a romana e in credintia, cà barbatulu nu o iubesece déca nu o bate inca odata.

Unchiulu meu — fia iertatu, cà a moritu — a avutu unu servitoriu, care nu de multu se insurase si pe care o-data lu-a fostu intrebatu cà: iubesece-si elu óre socia s'a?

— Inca nu o am batutu dle parinte — cà-ci sa sciti iubitiloru cetitori si cetitorie, cà unchiulu meu a fostu popa — dér pe séra o voui bate-o!

— „Si-a-poi ai cauza pentru ce sa o bati?”

— Acea mi mie mai pucinu, dle parinte, afu eu indata vre o priceina.

— Déra ce — 'lu intrebà unchiulu mai departe. —

— Acea dle parinte! cà adi me voui duce tardiu a-casa — si déca afu pórt'a inchisa, a-poi i voui díce, cà asiè trebue sa me ascepte ea pre mine a-casa?

— Bine! — 'lu intrebà unchiulu meu mai departe — déra déca ea te va asceptá cu pórt'a deschisa?

No c'a-poi si mai bine! — atunci i voui díce cà pórt'a mea stà deschisa pentru veri-ce bate-uliti'a, perde-vér'a si strengariu?! . . .

— Astu-feliu, e conceptulu despre dragoste la poporulu nostru.

FAND'A SI KIAND'A.

T. *Mai Manda, scii mi-ai spune, ce póte fi caus'a, cà turculu botezat' cu apa d'in Iordani, érasí jocà la „markális“-ulu d'in tiér'a lui Fedelesin-voda, totu „csárdás“ marantielu, cu tóte, cà la „candidare“ in Dobr'a se bateu in peptu, dicundu, cà „Sangele nu se face apa?“*

M. *Se vede, cà nu te pricepi la socoteli. Da n'ai auditu tu nimic'a, despre „számadás“-urile spitahului de varmegia d'in D?*

T. *Asíè?*

M. *Se 'ntielege, cà-ci: „tudja Domokos, mit mos*

TRENC'A SI FLÉNC'A.

T. *Facu-mi sant'a cruce! da ce-e cu tine sora Flénc'a, de esci asiè impuputiata? erá pe a-ci sa nu te cunoscu! Ce insémna rogu-te pelari'a ast' barbatésca la tine pe capu? si roculu est'a cavalerescu, cu care esci inferecata peste sulegetulu teu trupsioru?*

Fl. *O dómne! dómne! cà tu bosorcana si necultivita mai esci! dér nu scii cà traimu in seclulu alu XIX. si cà pr'in urmare trebue a ne pregati pentru emancipare? . . .*

Deslegarea ghiciturei

d'in nrulu 30. 31. este:

„Traimu in lume intórta!”

Bune deslegari dela nime n'amu priimitu, pr'in urmare premiulu „Robinson dupa Campe“, tradusu de Georgiu Pop'a, a remasu nedistribuitu.

Cãrtiariulu satului.

Dlul I. O. in D. Deslegarea ghiciturei d'in nrú 30. 31. n'a fostu completa; deci nu s'a potutu luá in consideratiune. Nóa ni se parca usióra de deslegatu, si contamu la deslegári mai norocóse. Resalutar dela toti pentru toti.